

Spis treści

Wstęp.....	7
1 Rachunek prawdopodobieństwa.....	10
1.1 Prawdopodobieństwo	11
1.2 Zmienne losowe	14
1.3 Rozkłady prawdopodobieństwa	22
1.3.1 Rozkłady skokowe	23
1.3.2 Rozkłady ciągłe	27
1.4 Wektory losowe	38
1.5 Statystyki pozycyjne	46
1.6 Rekordy	48
1.7 Procesy losowe	49
2 Statystyka.....	54
2.1 Estymacja	56
2.2 Testowanie hipotez	60
3 Ubezpieczenia majątkowe.....	65
3.1 Ryzyka i umowy ubezpieczeniowe.....	66
3.1.1 Nadwyżki ryzyk.....	67
3.1.2 Porządkowanie ryzyk.....	69
3.2 Modele ryzyka ubezpieczeniowego.....	72
3.2.1 Model ryzyka indywidualnego.....	72
3.2.2 Model ryzyka łącznego.....	73
3.2.3 Aproksymacja rozkładu łącznej wartości szkód.....	77
3.3 Teoria ruiny.....	78
3.3.1 Proces nadwyżki z czasem dyskretnym.....	78
3.3.2 Proces nadwyżki z czasem ciągłym.....	80
3.3.3 Model klasyczny	80
3.3.4 Aproksymacje prawdopodobieństwa ruiny w modelu klasycznym.....	87
3.3.5 Model Sparre Andersena.....	88
3.3.6 Model dyfuzyjny.....	91

3.4	Kalkulacja składki w jednorodnych portfelach ryzyk	92
3.4.1	Wybrane własności składek ubezpieczeniowych	92
3.4.2	Wybrane zasady kalkulacji składek ubezpieczeniowych	93
3.5	Kalkulacja składki w niejednorodnych portfelach ryzyk	96
3.5.1	Modele credibility	96
3.5.2	Systemy bonus-malus	100
3.6	Reasekuracja	101
3.6.1	Typy kontraktów reasekuracyjnych	101
3.6.2	Optymalne formy reasekuracji	103
3.7	Kalkulacja rezerw na szkody zaistniałe lecz nie zgłoszone	104
3.7.1	Metoda chain-ladder	104
3.7.2	Metoda Bornhuettera-Fergusona	105
4	Matematyka finansowa	107
4.1	Oprocentowanie	107
4.1.1	Kapitalizacja zgodna z dołu	109
4.1.2	Kapitalizacja niezgodna z dołu	110
4.1.3	Kapitalizacja z góry	113
4.1.4	Inflacja, realna stopa procentowa	114
4.1.5	Losowe stopy procentowe	114
4.2	Przepływy kapitałowe	116
4.2.1	Inwestycje	117
4.2.2	Badanie wrażliwości metody NPV	119
4.3	Renty pewne	121
4.3.1	Renty o stałych ratach płatne co roku	122
4.3.2	Renty o zmiennych ratach płatne co roku	123
4.3.3	Renty o stałych ratach płatne m razy w roku przez n lat	125
4.3.4	Renty płatne w sposób ciągły	127
4.4	Spląty długów	128
4.4.1	Podstawowe pojęcia	129
4.4.2	Plany spląty długów	130
4.4.3	Ciągłe spląty długów	133
4.5	Bony skarbowe, obligacje	134
4.6	Weksle i certyfikaty depozytowe	137
4.7	Amortyzacja środków trwałych	138
4.8	Leasing	139
4.9	Akcje	140
4.10	Kontrakty pochodne	144

---

5 Ubezpieczenia życiowe	151
5.1 Teoria wymieralności.....	151
5.1.1 Podstawowe pojęcia.....	152
5.1.2 Analityczne prawa wymieralności.....	153
5.1.3 Całkowicie przeżyta liczba lat.....	154
5.1.4 Tablice wymieralności.....	154
5.1.5 Hipotezy o wymieralności w ułamkowych okresach życia.....	156
5.1.6 Wzory.....	156
5.2 Ubezpieczenia na życie.....	159
5.2.1 Składki jednorazowe netto w ciągłych ubezpieczeniach na życie.....	159
5.2.2 Składki jednorazowe netto w dyskretnych ubezpieczeniach na życie.....	163
5.2.3 Zależności między składkami netto w ubezpieczeniach ciągłych i dyskretnych.....	166
5.2.4 Wzory.....	167
5.2.5 Funkcje i wzory komutacyjne.....	168
5.3 Renty życiowe.....	169
5.3.1 Renty życiowe ciągłe.....	169
5.3.2 Wartości obecne dyskretnych rent życiowych.....	172
5.3.3 Zależności między rentami życiowymi a ubezpieczeniami.....	175
5.3.4 Renty życiowe – wzory.....	176
5.3.5 Renty płatne w podokresach.....	177
5.3.6 Wzory komutacyjne dla rent.....	178
5.3.7 Wzory komutacyjne przy hipotezie DL.....	178
5.3.8 Wzory komutacyjne dla rent przy założeniu jednostajnej wymieralności w ciągu roku.....	179
5.4 Składka i rezerwy netto.....	179
5.4.1 Pojęcie składki i rezerwy netto.....	179
5.4.2 Umowy całkowicie ciągłe.....	180
5.4.3 Umowy całkowicie dyskretnie.....	182
5.4.4 Umowy ze składkami płatnymi na początku każdego podokresu.....	184
5.4.5 Umowy mieszanego typu.....	184
5.4.6 Rezerwy przy składkach jednorazowych netto.....	185
5.4.7 Ogólny model ciągły.....	185
5.4.8 Ogólny model dyskretny.....	187
5.4.9 Konwersja polisy.....	188

5.4.10	Wzory.....	189
5.4.11	Składki netto przy wykorzystaniu funkcji komutacyjnych.....	190
5.5	Składka i rezerwy brutto.....	190
5.5.1	Rodzaje kosztów w ubezpieczeniach na życie.....	191
5.5.2	Składka i rezerwa brutto.....	191
5.5.3	Składki i rezerwy brutto w wybranych modelach.....	192
5.5.4	Metoda Zillimera.....	194
5.6	Model szkodowości wielorakiej.....	194
5.6.1	Czas i przyczyna wyjścia ze statusu.....	195
5.6.2	Czas i przyczyna wyjścia ze statusu – wzory.....	196
5.6.3	Stowarzyszony model jednoopcyny.....	196
5.6.4	Hipotezy o wymieralności w ułamkowych okresach życia w modelu szkodowości wielorakiej.....	197
5.6.5	Składki jednorazowe brutto w modelach szkodowości wielorakiej.....	198
5.7	Ubezpieczenia dla wielu osób.....	200
5.7.1	Rodzaje statusów.....	200
5.7.2	Przeżywalność grupy osób – wzory.....	202
5.7.3	Składki jednorazowe netto dla ubezpieczeń i rent dla wielu osób.....	202
5.7.4	Ubezpieczenia i renty dla wielu osób – wzory.....	203
	Skorowidz rzeczowy.....	206
	Skorowidz oznaczeń.....	209